

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

WSZELKIE UPRAWNIENIA KREDYTOWE.

INŻ. JAN HOLNICKI SZULC

MELJORACJE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA.

WARSZAWA, ŻOLIBÓRZ ul. KOZIETULSKIEGO (d. wł.) TEL. 102-01.

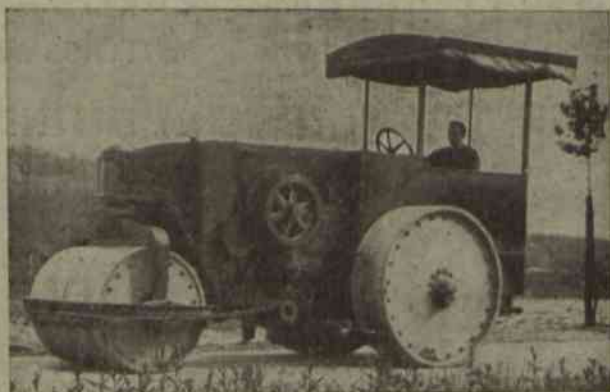
Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce

SPÓŁKA AKCYJNA.

Zakłady w Chrzanowie (Małopolska)

Biuro Zarządu: w Warszawie, Moniuszki 2a.

**LOKOMOTYWY WĄSKOTOROWE
SPECJALNY DZIAŁ BUDOWY
MOTOROWYCH WALCÓW SZOSOWYCH**

NA SKŁADZIE WALCE NA SEZON WIOSENNY 1929 ROKU.

Dotychczasowi odbiorcy walców:

Ministerstwo Robót Publicznych.

Samorządy powiatowe i miejskie:

W CHRZANOWIE, ZAWIERCIU, PIŃCZOWIE, STANISŁAWOWIE, SANDOMIERZU, PUŁAWACH, ŁUKOWIE, BIELSKU, BIAŁEJ, OLKUSZU, BUSKU, KOŃSKICH, WŁOCŁAWKU, OPATOWIE, NOWOGRÓDKU, HORODENCE, SKIERNIEWICACH, LWOWIE, SIEDLCACH, TARNOWIE I INNE.

Dogodne warunki płatności.

Inżynierowie

A. Ponikowski i E. Ostrowski

STOŁECZNE TOWARZYSTWO BUDOWLANE I MELJORACYJNE Sp. Akc.

Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 7. Tel. 115-02 i 67-06.

DRENOWANIE.

STAWY RYBNE.

OSUSZANIE.

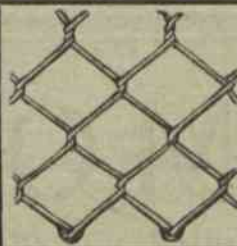
SIŁY WODNE.

DROGI.

KREDYT MELJORACYJNY.

Warszawa, 7 kwietnia 1929 r.

NASIONA WARZYWNE, KWIATOWE, PASTEWNE I ROLNE. Kto chce mieć wyborowe nasiona, piękne drzewka i krzewy owocowe i ozdobne, doskonałe narzędzia ogrodnicze, nawozy sztuczne mieszane dla ogrodnictwa, środki chemiczne do walki ze szkodnikami roślin, niech je kupi w najstarszych naszych Zakładach Ogrodniczych **C. ULRICH**, istniejących od roku 1805 w Warszawie, ul. Ceglana 11, dom własny. Cenniki na żądanie.

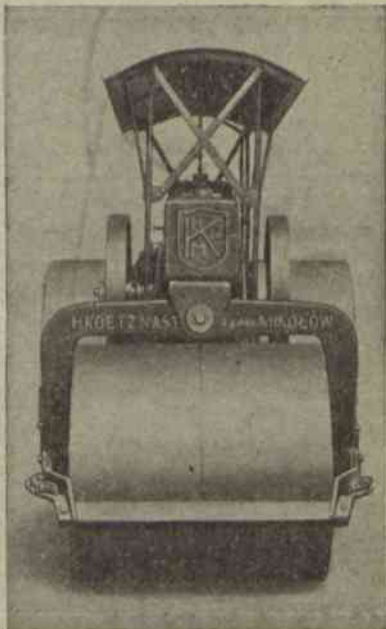

FABRYKA WYROBÓW DRUC. I ŻEL.

B. SMOLEŃSKI

fabr. ul. Madalińskiego 54, tel. 67-29
biuro ul. Elektoralna 4, tel. 121-29.

Siatki na ogrodzenia—bramy
—słupki—wyroby druc. i żelazne.

WALCE SZOSOWE MOTOROWE

Krajowego wyrobu i systemu „KOETZ”

są bezsprzecznie najlepsze i najtrwalsze, albowiem: Mechanizmy ruchu oparte są na zasadach automobilowych. Wolnobieżny motor Diesel'a nie wymaga żadnej specjalnej obsługi. Szyja walca mieści jednocześnie zapasowe paliwo. Cała konstrukcja nośna wykonana jest nie z blachy, lecz z silnych bloków żeliwnych i jest doskonale zrównoważona. Koszt ekspl. min.

DOSTAWA TERMINOWA — ze SKŁADU

Budujemy również walce szosowe **PAROWE**

Prosimy zwracać się do naszego Dyrektora w Warszawie

Inż. B. RUDZIŃSKIEGO, Wilcza 39—4. Tel. 322-63

H. KOETZ NAST. SP. AKC. MIKOŁÓW — POLSKI GÓRNY ŚLĄSK

A. BRODZIC-LIPIŃSKI

ZURYCH 7

INŻYNIER-TECHNOLOG

Warszawa, ulica Wilcza 62 m. 2 telefon 6-90

BUDOWA NOWOCZESNYCH KLINKIERNI I CEGIELNI, SUSZARNIE SZTUCZNE PATENTOWANE, OGRZEWANIA POWIETRZNE, PIECE PRZEMYSŁOWE

WYŁĄCZNE PRZEDSTAWICIELSTWO FIRMY:

FABRYKA MASZYN

ARTHUR RIETER A. G.

W KONSTANCJI.

MASZYNY CEGLARSKIE NAJNOWSZEJ KONSTRUKCJI DO WYROBU CEGIEŁ, PUSTAKÓW, DREN, SĄCZKÓW I DACHÓWEK

Zasypniki autom.

Zasilacze

Gniotowniki

Postawy walcowe

Prasy

Odcinacze autom.

Urządzenia transportowe i t. p.

WALCE DROGOWE PAROWE i MOTOROWE

WOZY MIESZKALNE, BECZKOWOZY, ZRYWACZE

Samochody — polewaczki

„ sikawki

„ pożarnicze

„ ciężarowe

„ autobusy

„ osobowe

PRAGA

POLECA

Reprezentacja Fabryki Maszyn

ČESKOMORAVSKÁ KOLBEN DÁREN W PRADZE

Inżynier **STANISŁAW NAWAKOWSKI**

Sp. z ogr. odpow.

WARSZAWA, UL. KREDYTOWA 4, TEL. 291-34.

DOGODNE WARUNKI PŁATNOŚCI.

czas. 13458/11/14

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFONY: 131-92 I 225-50.

Redakcja rękopisów niezwraca.

Ceny ogłoszeń: Całe wolne miejsce na pierwszej stronie okładki 300 zł.; 1/2 — 150 zł. Cała strona poza tekstem 200 zł., 1/2 — 100 zł., 1/4 — 50 zł. W tekście o 50% drożej. Ogłoszenia związków samorz., dostarczone bezpośrednio do administracji, o 25% taniej. Ogłoszenia, nadesłane bez podania wymiaru, drukuje się na 1/4 strony.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: *Józef Bek, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.*

ROK XI.

WARSZAWA, 7 KWIETNIA 1929 R.

Nr. 14

TREŚĆ NUMERU 14: Opodatkowanie samochodów — *W. Gajewski*. O melioracjach podstawowych — *P. Rychlik*. Dokoła spraw samorządowych. Z życia samorządu. Komunikaty. Gmina wiejska i miejska: a) Potrzeby budowlane m. Gdyni. b) Z gmin. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Sprostowanie. Ogłoszenia.

Dnia 5 maja r. b. o godz. 11 rano
w sali zebrań Polskiego Banku Komunalnego
odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE Zrzeszenia Spółdzielczego Gospodarczo-Inwestycyjnego SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

PORZĄDEK OBRAD:

- 1) Zagajenie i wybór prezydium.
- 2) Odczytanie i przyjęcie protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 25. III. 1928 r.
- 3)
 - a) Sprawozdanie z działalności „Zrzeszenia” w roku 1928 oraz wynik lustracji dokonanej przez Związek Rewizyjny Polskich Spółdzielni Rolniczych.
 - b) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków na 31 grudnia 1928 r.
- 4) Udzielenie Radzie i Zarządowi absolutorjum.
- 5) Podział zysku.
- 6) Określenie wysokości obciążenia „Zrzeszenia” zobowiązaniami dłużnemi.
- 7) Wybory 3-ch członków Rady Nadzorczej.
- 8) Sprawy drogowe (zbiorowe zakupy maszyn i materiałów drogowych, organizacja kamieniołomów samorządowych).
- 9) Sprawy sanitarne (sprzedaż środków odurzających przez Składnicę Sanit.).
- 10) Wnioski zgłoszone w trybie art. 9 statutu.

W 1749/28/119

Opodatkowanie samochodów

Zjawił się na naszych drogach nowy gość - samochód. Z początku niezbyt licznie, potem coraz bardziej gromadnie, spychając na bok dotychczasowych posiadaczy dróg — konia i wóz.

W pierwszych latach samochód zadawał się temi drogami, jakie zastał. Później jednak zaczął stawiać coraz to nowe i większe żądania. To mosty kazał przerobić, żeby nie było wypukłości, które go zbyt podrzucają, to żądał naprawy każdej choćby małej dziurki, gdyż go ona denerwuje i irytuje, tak, że lecąc przez nią w pędzie, wysysa z gniewu lepszycze między kamieniami, rozluźnia je i w krótkim czasie czyni w szosie dużą wyrwę, wskazując zarządom drogowym, że pan samochód wymaga idealnie gładkiej powierzchni. Krzywi się na kurz i żąda, by drogi wylewać jakimiś tłuszczami, które i przed kurzem mają bronić i chronić nawierzchnię jednocześnie od jego kół — pomp ssących.

A gdy już opanuje jakąś drogę, czyni na niej tak wielkie zniszczenie, że staruszka - szosa nie może dać sobie z nim radę. Choć co rok zmienia swoją nawierzchnię — już pod jesień widzi szatę swą zniszczoną. Radzi nie radzi musimy iść na kompromis z samochodem, który obiecuje grzecznie się z drogą obchodzić i nie czynić szkód, jeżeli pokryjemy starą szosę kamienną kostką — zawsze najbardziej mu się marzy granit szwedzki, ale i naszym twardym kwarcytem gotów jest się zadowolnić — lub masą asfaltową o tej lub innej nazwie.

Na krótką metę wystarczy mu wgłębne lub powierzchniowe smołowanie, zadawał się również szkłem wodnym, które bacznie obserwuje, próbując przy mrozie, przy deszczu i upale jego wytrzymałości.

Tak, trudno, trzeba to wyznać otwarcie — na drogach rozpoczął swe panowanie nowy władca — samochód i nie prędko, zdaje się, ustąpi.

Musimy uznać jego przewagę, musimy zastosować się pod względem technicznym do wymogów, jakie stawia.

Wielkie linje komunikacyjne, drogi bite pod wielkimi miastami musimy przebudować.

Kostka, asfalt a może i klinkier, w przyszłości beton — oto materiały nowe.

Nasz stary, dawny znajomy, zwyczajny tłuczeń przejdzie na boczne drogi.

Trzeba przyznać, że samochód — ten zagraniczny pan, postępuje u nas z dużą swobodą. Stawia wielkie i rozliczne wymagania, a od obowiązków sprytnie się wygina, wykorzystując naszą przysłowiową kurtuzę wobec cudzoziemców. Podatku więc nie płaci.

Prawda, że przy rejestracji urzędy pobierają pewne opłaty, że miasto, czy powiat pociągnie samochód do opłaty w maksymalnej wysokości 120 zł, tytułem podatku od zbytku, że wreszcie niektóre miasta wezmą od samochodu złotówkę czy dwie haraczu za przejazd po ich ulicach, ale podatków od samochodów, podatku takiego jak zagranicą, który pokrywa dużą część kosztów utrzymania dróg — niema.

Odczuwał potrzebę tego podatku polski kopciuszek — Ministerstwo Robót Publicznych, które od kilku lat przygotowywało projekt ustawy.

W tym roku wreszcie Ministerstwo uznało moment za odpowiedni i, uzyskawszy zgodę Rady Ministrów, wniosło projekt do Sejmu (Streszczenie projektu w nr. 9 „Samorządu”).

Zasady projektu najzupełniej słuszne.

I. Wpływy z podatku od samochodów idą na ulepszenie istniejących dróg bitych oraz na budowę nowych.

Podkreślić należy, zgodnie z naszym wstępem, że samochód, korzystając prawie wyłącznie z dróg bitych, winien przyczynić się do ich utrzymania i przystosowania do nowych warunków, a więc ulepszenia. Gospodarczo jest to bardzo ważne, gdyż mamy wiele odcinków dróg, tak intensywnie uczęszczanych, że odnawianie powierzchni szabrowej należy dokonywać co rok — dwa lata, co jest już nieekonomiczne i powoduje marnowanie grosza publicznego. Względy nie tylko techniczne i gospodarcze wymagają pokrycia tych odcinków kostką czy asfaltem. Daje to w rezultacie po 10 latach bezwzględna oszczędność dla utrzymującego szosę, ale wymaga jednorazowo dużego wydatku, którego z normalnych dochodów budżetowych pokryć nie można. Słusznie więc dochód z podatku od samochodów w pierwszym rzędzie miałby dopomóc do przebudowy dróg, a w drugim dopiero do budowy nowych dróg.

II. Wprowadzając nowy podatek, ustawa kasuje dotychczasowe podatki i opłaty — drobne, ale różnorodne, które są pobierane od samochodów przez państwo, powiaty i miasta. Pod względem techniki poborowej jest to uproszczenie. Pod względem wydajności stanowi niewielkie powiększenie środków w chwili obecnej, ale z perspektywą stałego wzrostu, co jest najważniejsze.

III. Podatek zależy od wagi (wartości) samochodu i od jego sposobu użytkowania (dla celów osobistych czy zarobkowych).

Wozy o obręczach gumowych pełnych płacą o 25% stawki wyższe, a o obręczach żelaznych 100% wyższe. Stanowisko całkowicie słuszne i niekwestjonowane.

IV. Natomiast pewne zastrzeżenia budzi sposób rozdziału wpływów.

Projektodawca proponuje, ażeby wpływy z tego podatku użytkowały w każdym województwie oddzielnie oraz żeby przeznaczać 70% na drogi państwowe, a 30% na drogi samorządowe.

Jak niesłusznym jest dokonywanie podziału województwami według miejsca pobytu, daje najlepszy przykład Warszawa, traktowana jako odrębne województwo.

W Warszawie przebywa i jest zarejestrowane około 7000 samochodów, to jest prawie $\frac{1}{4}$ część samochodów całej Polski.

Samochód warszawski nie po to jest utrzymywany przez właścicieli, by nim jeździli tylko po Warszawie, ale by użytkowały go intensywnie w promieniu 30 klm. (teren powiatu Warszawskiego), a mniej intensywnie w województwie Warszawskim i sąsiednich.

Przecież podatek ten jako celowy wiąże korzyść, którą odnosi samochód z drogi, której używa i stopień

zużycia tej drogi z wysokością opłaty — winien więc wpływ z podatku od samochodu rozdzielić choć w pewnym stopniu z zasadą słuszności pomiędzy drogi przez samochody uczęszczane.

Sądzić można, że najsluszniej byłoby, gdyby Warszawa otrzymywała 50%, a drugie 50% województwo Warszawskie, przekazujące przeważną część wpływów z tego tytułu powiatowi Warszawskiemu, po którym przecież przedewszystkiem harce samochodów miasta Warszawy się odbywają.

Możnaby również bardzo poważnie zakwestjonować, czy zaprojektowany podział pomiędzy drogami państwowymi i samorządowymi (70% i 30%) jest trafny i słuszny.

Dróg bitych państwowych mamy 14600 klm., samorządowych (wojewódzkich i powiatowych) 29400 klm. Do wybudowania Państwo ma 4300 klm., samorząd — 190.000 klm.

Przynajemy, że drogi państwowe jako szlaki główne są przedewszystkiem przeznaczone do wielkiego ruchu samochodowego.

Jeżelibyśmy jednak uznali, że drogi państwowe są zużytkowywane 2 razy intensywniej, to jednak stosunek wypadłby najwyżej jak 50% do 50%, a jeżelibyśmy uwzględnili i potrzeby budowlane, to stosunek powinien być raczej odwrócony, a przynajmniej jak 40% do 60%, taką więc korektywę należałoby wprowadzić do projektu rządowego.

Zgóry jednak się zastrzegam, że gdyby spór między rządem a samorządem o te grosze choć na jeden rok miał opóźnić wprowadzenie w życie projektowanej ustawy, należałoby zastrzeżenia wszelkie cofnąć. Przedewszystkiem bowiem brak jest wogóle pieniędzy na ulepszenie i budowę dróg. Te kwoty, które figurują w budżecie państwowym, są dostateczne może dla budżetu jakiegoś województwa, ale nie całego państwa.

Całkowity kredyt na cele drogowe w budżecie państwowym wynosił:

w roku 1924	26.000.000 zł.
w roku 1925	28.000.000 ..
w roku 1926	24.955.000 ..
w roku 1927/28	36.970.000 ..

a samorzady powiatowe wydatkowały na cele drogowe:

w roku 1925	44.000.000 zł.
w roku 1926	40.000.000 ..

Uważam również, że opodatkowanie samochodów, zgodnie z projektem, nie wyczerpuje zagadnienia.

Poza samochodem, który jeździ po różnych drogach, mamy autobusy, które jednym szlakiem codziennie lub kilka razy na dzień odbywają drogę, uprawiając na tej drodze proceder przewozowy. Szosa czy wogóle droga bita dla autobusu, to linja kolejowa, podstawa egzystencji i dochodu.

Autobus czerpie specjalne korzyści z drogi i w sposób szczególny przyczynia się do zniszczenia drogi. winien więc (narówni z wozem frachtowym) być pociągnięty, zgodnie z art. 31 ustawy o finansach komunalnych, do specjalnych dopłat.

Ale uchwycenie tego autobusu jest trudne. Przebiega on najczęściej po drogach kilku powiatów, miejsce pobytu ma przeważnie w mieście, w którym najmniej

dróg zużywa, gdyż przebiega tam bardzo krótki dystans. Najłatwiej jest opodatkować autobus miastu, choć ma ono do tego najmniej praw, trudniej powiatom, gdyż jest ich kilka i stanowią tylko teren przelotu.

Wzajemnie za specjalne dopłaty, których procedura wymiaru jest trudna i może być łatwo kwestjonowana, najprostszą a zarazem najtrafniejszą formą pociągnięcia autobusu do świadczeń na rzecz drogi byłoby wprowadzenie podatku od biletów, czy dopłat do biletów.

Liczba sprzedanych biletów będzie najlepszą podstawą i wskaźnikiem stopnia wykorzystania i zniszczenia drogi.

Pożądanem więc byłoby, by projektowaną ustawę uzupełnić podatkiem od biletów autobusowych, któryby wchodził w cenę biletu, byłby więc inkasowany przez służbę autobusową i wypłacany przez właściciela odpowiedzialnemu Zarządowi Drogowemu.

Podatek ten powinien być przeznaczony wyłącznie na konserwację dróg, po których autobus przebiega, na rzecz właściwych zarządów drogowych, administrujących danymi odcinkami.

Podział między nimi jest również prosty, gdyż winien się dokonywać w stosunku do liczby kilometrów dróg trasy autobusowej.

Tak więc linja Warszawa — Radom dawałaby dochód:

Magistratowi m. Warszawy, Państwu, jako administratorowi drogi Warszawa — Radom i miastu Radomiowi.

Sądzę, że nawet bez specjalnej ustawy związki samorządowe i Ministerstwo Robót Publicznych mogą wprowadzić specjalne dopłaty od autobusów przez ustanowienie dopłat do ceny biletów przejazdowych (jako wskaźnika stopnia „szczególnych korzyści“ i nadmiernego zużycia drogi, — art. 28 ustawy drogowej), zlecając funkcje inkasenta Zarządowi miasta czy powiatu, w którym się znajduje jeden z krańcowych punktów linii autobusowej.

W tym wypadku wszystkie związki samorządowe i Ministerstwo Robót Publicznych musiałyby uchwalić jeden statut, z temi samemi stawkami z zaznaczeniem, że z tej stawki na rzecz danego Zarządu przypada tylko część proporcjonalna do długości jego drogi i t. p.

Byłoby więc daleko prościej, gdyby sprawę tę uregulowała jednolicie ustawa.

Poza temi uwagami projekt ustawy, zdaje się, nie budzi żadnych poważniejszych czy zasadniczych zastrzeżeń. Nie czynimy tu żadnej inowacji — podatek od samochodów pobierany jest już we wszystkich państwach.

Nie sądzę, żeby na tle tej ustawy mogły powstać jakiegokolwiek antagonizmy polityczne. Sejm, tak jak i Rząd, może potraktować ją całkowicie rzeczowo i uchwalić w krótkiej drodze, pomimo piętrzących się trudności, z ogólnej sytuacji sejmowej wypływających.

W pierwszych kilku latach nie przyniesie projektowana ustawa wiele. Fundusze drogowe powiększą się zaledwie o około 11.000.000 złotych, ale na nasze stosunki i taka kwota będzie mieć realne i wielkie znaczenie.

Wszyscy: — rząd, sejm, partje, społeczeństwo, sa-

morzady — uznajemy, że dla rozwoju naszego gospodarczego, dla podniesienia rolnictwa, dla zaoszczędzenia milionów złotych, które tracimy na przewóz po złych drogach, musimy poprawić stan dróg w Polsce.

To też apelować winniśmy do wszystkich czynni-

ków, a przede wszystkim do Panów Posłów, referentów i przewodniczących Komisji, by projektowana ustawa z drobnymi zmianami rzeczowymi mogła stać się prawem w najbliższej przyszłości.

Wacław Gajewski.

O melioracjach podstawowych

I.

Polska ma charakter kraju rolniczego i wskutek tego wysiłek Państwa w dziedzinie gospodarczej powinien mieć na względzie przede wszystkim rolnictwo.

Podniesienie wytwórczości rolnej można dokonać albo przez powiększenie obszaru uprawnego kraju o te przestrzenie, których nie zajęto jeszcze dla tego celu, albo przez podniesienie wydajności ziemi uprawnej. Ponieważ w Polsce ani jedno, ani drugie nie jest wyzyskane, dlatego polityka rolna Państwa Polskiego powinna iść w tym kierunku.

II.

Celem niniejszego artykułu jest omówienie sprawy podniesienia wytwórczości rolnej przez powiększenie obszaru uprawnego naszego Państwa, czyli przez tak zwane melioracje podstawowe.

Do melioracji podstawowych na podstawie ustawy z dn. 26 października 1921 r. o popieraniu publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych zaliczamy:

- 1) regulację rzek niespławnych i potoków,
- 2) zabudowania potoków górskich wraz z zalesieniem i ustaleniem stoków górskich,
- 3) budowę zbiorników wody,
- 4) obwałowanie rzek żeglowych, spławnych i niespławnych, oraz
- 5) urządzenia dla osuszenia i nawodnienia większych obszarów.

Według danych Ministerstwa Robót Publicznych mamy do regulacji rzek niespławnych i ich dopływów długości 9,592 km. i obszarów bagiennych o powierzchni 38,625 km.².

Dorzeczami przedstawia się to następująco:

Dorzecza	Długość w km.	Powierzchnia w km. ²
Wisły	6.007	12.024
Odry	959	1.515
Niemna	1.028	6.443
Dźwiny	119	2.995
Dniepru	1.085	15.215
Dniestru	394	433
	9.592	38.625

Drugą kategorią budowli melioracyjnych są wały ochronne przeciwpowodziowe. Obliczenia najbardziej miarodajne wykazują, że należy wybudować około 1,300 km. wałów ochronnych, aby zabezpieczyć nadzeczne obszary nizinne. Tych obszarów mamy 2,131 km.², przy czym po obu stronach Wisły znajdujemy ich najwięcej, bo aż 1,517 km.².

Jeżeli chodzi o górskie potoki, do których zalicza się także górne biegi rzek karpaccich, to mamy ich do regulacji i zabudowania 1277,5 km. długości. Według dorzeczy przedstawia się to w następujący sposób:

I. Zabudowanie potoków:

Dorzecze Soły	21,5 km.
„ Skawy	48,6 „
„ Raby	104,9 „
„ Dunajca	36,7 „
„ Popradu	32,8 „
„ Białej	20,9 „
„ Wisłoka	1,9 „
„ Sanu	14,2 „
„ Strwiąża	4,1 „
„ Dniestru	71,2 „
„ Stryja	5,0 „
„ Oporu	7,7 „
„ Łomnicy	33,5 „
„ Bystrzycy	18,3 „

razem 421,3 km.

II. Regulacja górskich biegów rzek i korekcje potoków:

Dorzecze Soły	58,6 km.
„ Skawy	21,9 „
„ Raby	63,3 „
„ Dunajca	157,4 „
„ Popradu	6,7 „
„ Białej	19,2 „
„ Wisłoki	82,7 „
„ Wisłoka z Lubatówką	91,2 „
„ Sanu (bez Wiaru)	92,2 „
„ Dniestru	70,9 „
„ Strwiąża	58,7 „
„ Stryja	25,2 „
„ Oporu	55,4 „
„ Świcy	27,8 „
„ Bystrzycy	23,9 „

razem 856,2 km.

III.

Teraz musimy zdać sobie sprawę z tego, jakich kosztów wymaga przeprowadzenie wszystkich powyższych kategorii meljoracji podstawowych. Według obliczeń Ministerstwa Robót Publicznych koszty te przedstawiają się w następujących liczbach:

1) regulacja rzek niespławnych (licząc koszty przeciętne 1 km. na 60,000 zł.) — 575,520,000 zł.,

2) odwodnienie terenów bagnistych, licząc po 250 zł. na 1 ha. — 965,625,000 zł.,

3) regulacja potoków górskich i górnych biegów rzek karpackich — 107,000,000 zł.,

4) budowa wałów ochronnych, licząc przeciętny koszt budowy 1 km. na sumę 75,000 zł. — 97,500,000 zł.

Zatem ogólne koszty meljoracji podstawowych oblicza się na sumę około 1,745,645,000 zł. Mówię tutaj o kosztach przybliżonych, albowiem żadna z powyższych sum nie jest tego rodzaju, któraby nie uległa zmianie t. j. powiększeniu albo zmniejszeniu.

IV.

Biorąc za podstawę obliczenia Ministerstwa Robót Publicznych, otrzymamy, że zaspokojenie potrzeb Pań-

stwa Polskiego (bez Śląska) w dziedzinie meljoracji podstawowych wymaga sumy około 1,745,000,000 zł.

Jeżeli od tej sumy odejmiemy koszty meljoracji Polesia, które oblicza się na sumę około 470,000,000 zł. i które — ze względu na wielkie znaczenie państwowe meljoracji Polesia — powinny być uregulowane specjalną ustawą, otrzymamy sumę około 1,275,000,000 zł. Sumę tę na zasadzie ustawy z dnia 26.X 1921 r. o popieraniu publicznych meljoracji należy rozdzielić pomiędzy trzy czynniki, a mianowicie: Skarb Państwa, Samorządy i właściciele gruntów. Przytem wysokość wydatków każdego z tych czynników wymieniona ustawa określa, że udział Skarbu Państwa przy regulacji rzek niespławnych i przy obwałowaniach wynosi 40%, przy odwodnieniach podstawowych — 30%, a przy zabudowaniach górskich potoków — 70%; że udział samorządów wynosi w I wypadku 30%, w II — 30% i w III — 30%; że udział właścicieli gruntów w I i II wypadku ponoszą takie koszty, jak samorządy, a w III wypadku są wolni od wszelkich kosztów.

W liczbach szczegółowych rozdział wydatków na meljoracje publiczne, nie licząc Polesia, przedstawia się następująco:

N a z w a	Skarb Państwa	Samorządy	Właściciele gruntów	R a z e m
				w z ł o t y c h
Regulacja rzek niespławnych i ich dopływów	202.208.000	151.656.000	151.656.000	505.520.000
Odwodnienie terenów bagnistych	169.687.500	169.687.500	226.250.000	565.625.000
Regulacja potoków górskich i górnych biegów rzek karpackich	74.900.000	32.100.000	—	107.000.000
Budowa wałów ochronnych	39.000.000	29.250.000	29.250.000	97.500.000
Razem	485.795.500	382.693.500	407.156.000	275.645.000

V.

Teraz zadać sobie musimy pytanie, jakie korzyści miałyby i od jakich strat byłoby zabezpieczone rolnictwo, gdyby zostały przeprowadzone meljoracje podstawowe na terenie całego Państwa.

Jeżeli przyjmujemy, że przeważająca część tych terenów będzie obrócona na gospodarstwa łakowe i jeżeli wskutek tego zwiększymy wytwórczość rolną tylko w wartości produkcji siana, to będziemy bardzo bliscy prawdy, gdy zastosujemy następujące obliczenie.

Dzisiaj otrzymujemy jako plon na terenach bagnistych 10 — 20 q. siana o lichej wartości, którego cena rynkowa wynosi około 4 zł. za q. Dowodzą, że po przeprowadzeniu meljoracji podstawowych produkcja siana za 1 ha wzrośnie przynajmniej do 30 q., przyczem jako o wiele lepszej jakości o cenie rynkowej 6 zł. za q. Wobec tego roczna wartość produkcji na 1 ha wzrośnie przynajmniej o 100 zł. Ponieważ mamy terenów bagnistych 38,625 km.² czyli 3,862,500 ha., przeto — gdyby wykonano meljoracje podstawowe na tych terenach —

wartość produkcji rolnej podniosłaby się conajmniej o 386,250,000 zł. rocznie. Jest to jednocześnie strata rolnictwa w razie niewykonania meljoracji podstawowych.

Jeżeli porównamy sumę 1,543,000,000 zł. *) , potrzebną na zmeljorowanie terenów błotnistych z powyższą sumą strat, ponoszonych corocznie przez rolnictwo z powodu nieodwodnienia wymienionych terenów, to otrzymamy, że włożony nakład na meljoracje podstawowe obszarów bagnistych wróciłby się w ciągu 4-ch lat zaledwie.

Z powyższych obliczeń wynika, jak wielkie straty ponosi gospodarstwo ogólnie - państwowe na skutek zaniedbania meljoracji podstawowych na obszarach bagnistych i jak rentowne są tego rodzaju prace.

Nadto zdajmy sobie sprawę z tego, że regulacje potoków górskich i górnych biegów rzek karpackich oraz

*) W tej sumie mieszczą się również koszty regulacji rzek niespławnych i ich dopływów, a to dlatego, ponieważ roboty te są prawie bez wyjątku ściśle związane z odwodnieniami obszarów bagnistych, położonych w dorzeczach wymienionych rzek.

budowa wałów przeciwpowodziowych jest także bardzo opłacalna, albowiem chroni ludność i Państwo przed stratami powodziowymi, które nieraz są bardzo wysokie i dotkliwe. — Np. w roku 1927 w Małopolsce Wschodniej znajdowało się pod wodą 129,000 ha. ziemi, a na Podlasiu — 22,400 ha. — Jak wielkie były z tego powodu straty, wystarczy nadmienić, że szkody w Małopolsce Wschodniej w samych drogach kołowych, mostach i budowlach wodnych wynosiły przeszło 9,000,000 zł.

Również musimy pamiętać o tem, że w całym szeregu wypadków przeprowadzenie meljoracyj podstawowych dopiero umożliwi prowadzenie meljoracyj szczegółowych.

VI.

Z powyższego wynika, że do zagadnienia meljoracyj podstawowych należy się zabrać z powagą, jakiej wymaga wielkość tego zagadnienia dla gospodarstwa ogólnie - państwowego, że meljoracje podstawowe należy prowadzić w jaknajszyszym tempie. Zobaczmy, jak do tego zagadnienia ustosunkowuje się Rząd.

Na stronie 187 preliminarza budżetowego możemy przeczytać w dziale 2, rozdziale 2, par. 17, że państwowy fundusz meljoracyjny, a więc fundusz przeznaczony jako udział Skarbu Państwa na prowadzenie meljoracyj podstawowych, wynosi 7,150,000 zł. Gdy tę sumę porównamy z sumą, której w przybliżeniu potrzeba na udział Skarbu Państwa, na uskutecznienie meljoracyj podstawowych w Polsce, otrzymamy, że przy dotychczasowym tempie robót upłynie sporo dziesiątków lat zanim zostaną te prace wykonane.

Jeżeli do powyższych obliczeń dodalibyśmy koszt meljoracji Polesia, które ze względu na wielkie znaczenie tych meljoracyj dla naszego Państwa powinien ponieść w przeważnej mierze Skarb Państwa, to doszlibyśmy do jeszcze smutniejszego wniosku.

VII.

Teraz kolei musimy zastanowić się nad tem, w jaki sposób należałoby rozwiązać sprawę wykonania meljoracyj podstawowych pod względem finansowym. Skąd wziąć większe sumy pieniędzy, żeby meljoracje podstawowe mogłyby być wykonane w ciągu możliwie najkrótszego okresu czasu.

Jestto rzecz bardzo trudna, lecz możliwa do wykonania, zwłaszcza wówczas, gdy powszechnie uważa się sprawę meljoracyj podstawowych za bardzo pilną.

Wyobrażam sobie kwestję rozwiązania tego zagadnienia w następujący sposób:

Najprzód zacznę od Polesia. Otóż według mnie, Rząd na meljorację Polesia, ze względu na ich wielkie znaczenie państwowe, powinien starać się zaciągnąć pożyczkę zagraniczną. Tego rodzaju pożyczka mogłaby spowodować szybkie zmeljorowanie Polesia, co dla naszego Państwa miałyby następujące korzyści:

1) możnaby wówczas osadzić na Polesiu conajmniej 100,000 rodzin, licząc przeciętnie po 16 ha. na rodzinę, oraz 2) Skarb Państwa miałby wówczas z bagien Polesia dochód w postaci podatków, którego dzisiaj wcale nie ma, albo ma bardzo mało. — Jeżeli chodzi o spłatę pożyczki, to ona mogłaby być pokrywana z sum, na które składałyby się spłaty za otrzymaną ziemię przez kolonistów Polesia.

Jeżeli chodzi o rozwiązanie finansowe kwestji meljoracyj podstawowych w innych częściach Polski, to nie opierałbym go na żadnych pożyczkach, lecz na sumach, corocznie wstawianych na ten cel do budżetów. Rozumie się, sumy te musiałyby wynosić większe kwoty od dotychczasowych. Przypuszczam, że narazie na udział Skarbu Państwa w meljoracjach podstawowych wystarczyłaby kwota 15 milionów zł. rocznie. Samorządy również w tym stosunku powinny podnieść odnośne pozycje swoich budżetów. Gdyby nadto ustanowiono specjalny podatek na tych obywateli, którzy czerpią bezpośrednie korzyści z meljoracyj podstawowych w wysokości do 5 zł. przeciętnie od każdego posiadane go hektara ziemi, oraz, gdyby rzezony podatek musieli płacić tak długo, dopóki nie wypłacą kosztów meljoracji ich gruntów, poniesionych przez Skarb Państwa i samorządy, to sądzę, że wykonalibyśmy meljoracje podstawowe w ciągu 20 lat.

Jeżeli zaś chodzi o pokrycie kosztów meljoracji przez właścicieli gruntów, to uważam za najracjonalniejszy sposób obciążenie ich szarwarkami. Tylko w tym wypadku, gdyby odnośny właściciel gruntu nie chciał wykonywać szarwarku, byłbym zdania, aby swoją część kosztów meljoracji pokrywał gotówką.

Taki jest mój sposób rozwiązania kwestji meljoracyj podstawowych. Być może, że inni rozwiązałyby tę kwestję w inny sposób i to daleko lepszy — nie myślę temu przeczyć. Chodzi mi tylko o to, aby nareszcie tę palącą sprawę posuwano w szybszym tempie naprzód.

Piotr Rychlik.

Dookoła spraw samorządowych

SPRAWA UZDROWIENIA FINANSÓW KOMUNALNYCH.

Dyr. Departam. Samorządowego M. S. W. p. Strzelecki w rozmowie ze współpracownikiem „Gazety Handlowej” udzielił następujących informacyj:

Postulat reformy przepisów o finansach komunalnych uznać należy za całkowicie uzasadniony — wszak już autorzy obowiązującej dziś ustawy z r. 1923 zdawali

sobie sprawę z tego, że nie wystarczy ona na czas dłuższy, dlatego też nazwano wtedy tę ustawę „tymczasową”.

W ciągu ostatnich kilku lat zakres gospodarki związków komunalnych znacznie się zwiększył. Owo zwiększenie nastąpiło jako rezultat ustaw wkladających na samorząd pewne obowiązki i wskutek normalnego dążenia związków komunalnych do rozwinięcia i udoskonalenia swej własnej gospodarki.

Ustawy włożyły na samorząd pewne obowiązki, przede wszystkim w dziedzinie opieki społecznej i w dziedzinie pieczy nad stanem zdrowia publicznego, jako też w dziedzinie administracji ogólnej.

Stwierdzić trzeba, że w ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych istnieje w art. 69 przepis, stanowiący: „o ile ustawy nałożą na związki komunalne nowe zadania, winny one zapewnić dostateczne źródła dochodowe na pokrycie wydatków związanych ze spełnieniem tych zadań”.

Przy ustalaniu nowych obowiązków komunalnych przepisowi temu niezupełnie uczyniono zadość. Stąd pierwszy szereg trudności finansowych. Jak już wskazałem wyżej, wydatki związków komunalnych musiały wzrastać również i zupełnie niezależnie od obowiązujących przepisów, poprostu wskutek niskiego poziomu ogólnych warunków naszego bytowania (stan dróg, stan budynków szkolnych, stan kultury rolnej i t. d.), którego podniesienie należy do samorządu, będąc celem i uzasadnieniem jego istnienia.

Przepisy o uprawnieniach finansowych związków komunalnych nie są dosyć elastyczne. Same dochody uszczuplone przy reformach mających zapewnić równowagę budżetu Państwa.

Stąd drugi szereg trudności. Oczywiście nie występują one wszędzie w jednakowym stopniu, każdy bowiem ze związków komunalnych jest niejako odrębnym indywidualum żyjącym własnym życiem na tle konkretnych lokalnych warunków. Tem niemniej trudności te istnieją, zwiększają się i w całym szeregu wypadków mogą powstrzymać świetnie zapowiadający się rozwój gospodarki samorządowej.

Wydatki związków komunalnych wzrosły w okresie od roku budżetowego 1924 — do 1928/9 o 225%, przy czem wydatki na administrację wzrosły o 117% — wydatki na oświatę o 175%, wydatki na drogi o 237%, wydatki na zdrowie publiczne o 387%, wydatki na opiekę społeczną o 408% i wydatki na popieranie rolnictwa o 2700%.

Wypowiadane są u nas często i wskutek nieświadomości i jako objaw demagogii zdania i sądy, które nie jako odgraniczają życie obywatela od życia gospodarki samorządu, ba — nawet Państwa. Przedstawia się często rzecz tak, jakby ta gospodarka samorządowa czy też państwowa była dla tego obywatela obca.

Jak tylko powstaje zagadnienie uchwalenia jakichś danin publicznych, zaraz zjawiają się publicyści, opiekujący się obywatele, których rozumowanie leży w tej płaszczyźnie, która przeciwstawia interes obywatela potrzebom gospodarki państwowej czy to samorządowej.

Trzeba stwierdzić, że zahamowanie gospodarki samorządu w dziedzinie drogowej, oświatowej, kultury rolnej, opieki społecznej, zdrowia publicznego jak najfatalniej odbije się natychmiast na najżywotniejszych interesach członków danego samorządu (mieszkańców danego powiatu, miasta czy wsi). Takie właśnie zahamowanie działalności związków komunalnych grozi w razie niezasilenia samorządu nowymi źródłami dochodów.

Gdy zaczniemy zastanawiać się nad sposobami rozwiązania tego zagadnienia, to natkniemy się natychmiast

na dwie trudności. Obydwie leżą w jednej i tej samej płaszczyźnie — niewłaściwego ujęcia stosunku Państwa i samorządu.

Nasze zbiorowe życie wymaga pełnego rozwoju i gospodarki państwowej i samorządowej, i dlatego nie trafiają mi do przekonania te głosy, które żądają odstąpienia przez Państwo pewnych wpływów związkom komunalnym. Nie trafiają mi również do przekonania te głosy, które sprzeciwiają się stworzeniu nowych źródeł dochodowych dla związków komunalnych, a często nawet pełnemu wykorzystaniu przez związki komunalne istniejących już uprawnień finansowych — motywując to interesami publicznymi wyższego rzędu.

Zanim zdołamy ustalić i wprowadzić w życie nowe przepisy o finansach komunalnych, zasadniczo reformujące obecny status quo, koniecznym jest doraźne zwiększenie uprawnień finansowych związków komunalnych, jak również zezwolenie na pełne wykorzystanie posiadanych już uprawnień. Takiego ustosunkowania się do tego zagadnienia wymaga całokształt spraw naszego życia zbiorowego, na którego straży stoi Państwo.

Tak samo, jak niesłuszne są te głosy, które rozgraniczają pojęcie dobra obywatela od potrzeby rozwoju gospodarki samorządowej, tak samo niesłuszne są te sądy, które dopatrują się sprzeczności pomiędzy potrzebami Państwa i samorządu. I Państwo i samorząd jednemu służą celowi. Ustanowione przez ustawy władze nadzorcze czuwają nad tem, aby nie było odchyłeń od tej jedynie słusznej zasady.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zastanawia się obecnie nad tem, w jaki sposób możnaby było doraźnie pomóc finansowym kłopotom związków komunalnych.

RADJOWE ODCZYTY O SAMORZĄDZIE W KWIETNIU.

W miesiącu kwietniu r. b. nadane zostaną przez Polskie Radio w Warszawie następujące odczyty o samorządzie (godz. 5 m. 25):

- 1) 11 kwietnia (drugi czwartek). — Polityka aprowizacyjna miast — wygłosi dr. L. W. Biegeleisen;
- 2) 25 kwietnia (czwarty czwartek). — Zaopatrzenie w wodę i usuwanie nieczystości w miastach — wygłosi inż. Z. Rudolf.

Nadal w każdą sobotę (o godz. 3 m. 35) nadawany jest komunikat samorządowy.

PODZIAŁ POŻYCZEK Z KOMUN. FUNDUSZU POŻYCZKOWEGO.

Na posiedzeniu Specjalnej Komisji dnia 22 marca r. b., zgodnie z § 2 protokołu, zostały przyznane pożyczki z Komunalnego funduszu pożyczkowego następującym samorządom:

Wydz. Pow. Radzyń	zł.	50,000.—
„ Włoszczowa	„	50,000.—
„ Kolno	„	75,000.—
„ Grójec	„	75,000.—

Magistrat	Skarżysko - Kam.	30,000.—
„	Święciany	15,000.—
„	Dąbrowa Górnicza	100,000.—
„	Lublin	150,000.—
„	Prużana	25,000.—
„	Pabjanice	100,000.—
„	Siedlce	25,000.—

Magistrat	Łomża	60,000.—
„	Tomaszów Lub.	40,000.—
„	Radom	100,000.—
„	Białystok	150,000.—
„	Rawicz	50,000.—
„	Grajewo	40,000.—
„	Płock	200,000.—

Stosownie zaś do § 3 tegoż protokołu, udzielono prologat dawniej wydanych pożyczek, a mianowicie:

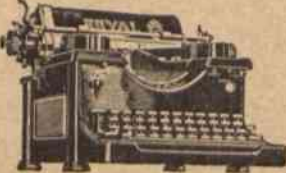
Wydz. Pow.	Tomaszów Lub.	zł. 130,000.—
„	Ostrołęka	50,000.—
„	Zdobunów	50,000.—
„	Trembowa	50,000.—
„	Grójec	50,000.—
„	Warszawa	300,000.—
„	Nowogródek	50,000.—
„	Sandomierz	60,000.—

Pozatem, zgodnie z § 4 protokołu Komisja postanowiła, że w roku bieżącym nie będzie uwzględniać jako motywów dla udzielania pożyczek samorządom potrzeby wykonywania inwestycji, na które niema pokrycia w budżecie związku komunalnego, czy to w dochodach zwyczajnych, czy w promesach instytucji finansowych, określających wyraźnie termin udzielenia pożyczki. Motyw niezyskania spodziewanego kredytu nie będzie brany pod uwagę.

PROSPERY I OFERTY

Dwuletnia Gwarancja. Mocna Konstrukcja. Dogodne Warunki.

Najbardziej udoskonalona amerykańska maszyna do pisania

Szczyt nowoczesnej techniki amerykańskiej. Zażądaj bezpłatnej i nieobowiązującej do kupna demonstracji.

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „PACIFIC” Sp. Akc.

Al. Jerozolimskie 25. WARSZAWA. Tel. 117-80 i 80-37.

ROYAL

Z życia samorządu

PIERWSZA WYSTAWA TKACTWA LUDOWEGO W POWIECIE WŁODAWSKIM.

(W. K.). W d. 17 lutego b. r. w salach kina „Corso” we Włodawie w obecności licznie przybyłych delegacji z poszczególnych gmin, jak i miejscowego społeczeństwa p. Starosta Cwikliński dokonał otwarcia wystawy.

Po przecięciu wstęgi p. Starosta wygłosił przemówienie, w którym zaznaczył, iż celem wystawy jest ożywienie przemysłu ludowego i wzmożenie jego wytwórczości.

Zainteresowanie wystawą było bardzo duże, co skłoniło Komitet do przedłużenia czasu trwania wystawy z 3-ch do 7-miu dni, żeby dać możność swobodnego zwiedzenia wystawy jaknajbardziej szerokiemu ogółowi mieszkańców powiatu.

Przez cały tydzień każdego dnia zwiedzało wystawę po kilkaset osób, tak, że do następnej niedzieli przeszło przez sale wystawowe około 4.000 osób.

Nic dziwnego, ponieważ wystawa była przepelniona wyrobami tkackimi, począwszy od najprostszyc rzeczy codziennego użytku do wykintnych stroi ludowych.

Pięknie, wzorzyste i barwnie tkane przeróżne przedmioty, rozmieszczone w poszczególnych pawilonach gminnych, wabiły oczy zwiedzających. Można było podziwiać barwne kilimy, obrusy z oryginalnie pomyslanemi deseniami, ręczniki z ładnymi szlakami, wzorzyste fartuszki, krajki, spódnice pasiaste i sukmany. Było i płótno domowego wyrobu, delikatne cienko tkane. Wszystko to utrzyma-

ne w dawnych barwach podlaskich mieniło się wszystkimi kolorami tęczy.

Pod względem ilości, jak również jakości i piękna dostarczonych na wystawę wyrobów, zasługują na wyróżnienie gminy: Włodawa, Wołoskowola, Wisznice, Sławatycze, Krzywowierzba i Wyrzyk. A więc nie zaginął podlaski przemysł ludowy tkactwa, czego oczywistym dowodem jest tak bogata treść wystawy. Na wystawie znajdował się wzorowy warsztat tkacki, na którym instruktorka p. Wołkowska demonstrowała tkanie. Przy warsztacie tym skupiały się masowo młode gosposie, słuchając chciwie objaśnień p. Instruktorki.

W ostatnim dniu wystawy zebrala się Komisja nagrodowa, która miała nielada trudności, gdyż z małemi wyjątkami należałoby wszystkim wystawcom przyznać nagrody. Jednakże po ścisłej segregacji wyznaczono 105 nagród pieniężnych różnej wysokości.

Wystawa nie była organizowaną oderwanie, lecz stanowiła część akcji rozpoczętej od kilku miesięcy w powiecie, zmierzającej do postawienia tkactwa ludowego na odpowiedniej stopie wytwórczości.

W tym celu w całym powiecie organizowane były zebrania, na których referent oświatowy p. Fedyn wraz z Instr. tkacką p. Wołkowską uświadamiali ludność w kierunku ulepszenia wytwórczości wogóle i zorganizowania powiatowej hurtowni zbytu. Rezultatem tych zebrań, jak i wystawy, było zorganizowanie Spółdzielni Tkackiej pow. Włodawskiego, dokonane w dniu 24 lutego b. r. zaraz po zamknięciu wystawy.

Wystawa tkactwa ludowego w pow. Włodawskim.

Udział do Spółdzielni uchwalono w wysokości 25 zł. Bardzo wydatne poparcie udzielił Spółdz. Tkackiej Wydział Powiatowy, udzielając przez Kasę Komunalną pożyczkę w sumie 10,000 zł., oraz przekazując 20 szt. warsztatów tkackich nowego typu.

Smiało rzec można, iż tak planowo i umiejętnie podjęta akcja

da z pewnością dobre rezultaty. Dla zubożałego przez wojnę i niezbyt zasobnego w dobrą glebę powiatu Włodawskiego rozwój Spółdzielni Tkackiej będzie dużą pomocą gospodarczą. Członkowie Spółdzielni zdobędą pewne źródło dochodu ubocznego, które dla drobnych rolników zmniejszy narzekania na brak gotówki, ułatwiając im w ten sposób zaspokojenie codziennych potrzeb.

K o m u n i k a t y

ZARZĄD ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE podaje do wiadomości, że w dn. 27.IV.1929 roku o godz. 10-jej rano, w sali konferencyjnej Polskiego Banku Komunalnego, S. A. w Warszawie, Plac Napoleona Nr. 7, odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Delegatów Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie Zgromadzenia i wybór Prezydium.

2. Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz rozpatrzenie bilansu i rachunku wpływów i wydatków za rok 1928.

3. Sprawozdanie z lustracji Kas.

4. Budżet na rok 1929.

5. Zmiany statutu.

6. Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek.

7. Sprawa Wystawy Poznańskiej.

8. Referat o sposobie zabezpieczania kredytów.
9. Uzupełniające wybory 2-ch członków Zarządu na miejsce wylosowanych i wybór 2-ch zastępców.
10. Wybór Komisji Rewizyjnej.
11. Wolne wnioski.

Zwracając uwagę, że w myśl § 10 statutu dla prawomocności uchwał Walnego Zgromadzenia konieczna jest obecność przedstawicieli przynajmniej połowy członków, Zarząd Związku uprasza PP. Delegatów o niezawodne przybycie na Zgromadzenie, w przeciwnym bowiem wypadku nie mogłoby ono dojść do skutku.

W końcu zaznacza się, że każda Kasa, należąca do Związku, deleguje jednego przedstawiciela z prawem do jednego głosu, który to przedstawiciel obowiązany jest wylegitymować się posiadaniem upoważnienia, wystawionego przez Zarząd Kasy w sposób przewidziany w statucie dla podpisywania zobowiązań Kasy. Dyrektorowie i Prezesi Zarządów, nie mający pełnomocnictw, wystawionych w sposób wyżej wskazany, mogą brać udział w Walnym Zgromadzeniu tylko z głosem doradczym.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Potrzeby budowlane miasta Gdyni

(Ze sprawozdania Delegata Rządu m. Gdyni, p. Bilka).

Obecne miasto Gdynia powstało z gmin: Gdyni, Kamiennej Góry (obszar dworski), Grabowo i Cksywia, a obecny jego obszar liczy 1448 ha.

Ponieważ jednak interesy gospodarcze i mieszkaniowe m. Gdyni obejmują miejscowości: Chylonja, Obłuże, Witomino, Kack Mały, Redłowo, Kolibki i Orłowo, przeto przewiduje się, że z czasem wypadnie przyłączyć do miasta omawiane gminy i temsamem przewidywany obszar już w bliskim czasie stanowić musi 6195 ha.

Kiedy w myśl uchwały Rady Ministrów z 31 marca 1924 r. została dnia 24 lipca tegoż roku podpisana umowa z konsorcjum na budowę portu w Gdyni, dawna osada wiejska zaczyna szybko przemieniać się na miasto portowe.

Budowa portu od tego czasu posuwa się w tempie przyspieszonym, o którym świadczą następujące cyfry:

od roku 1926	wybudowano	623	mtr. b. nadbrzeża,
w " 1927	"	1044	"
" " 1928	"	1976	"

Jasnym jest, że z tak znacznym postępowaniem robót w porcie wzmaga się równorzędnie jego zdolność przeładowcza i ruch okrętowy, którego obraz mamy w następujących danych:

w r. 1924	wpłynęło do portu	27	okręt, o poj. 14 tys. ton
" " 1925	" " "	85	" " " 75 " "
" " 1926	" " "	298	" " " 205 " "
" " 1927	" " "	711	" " " 558 " "
" " 1928	" " "	873	" " " 778 " "
" " 1924	wypłynęło z	27	" " " 14 " "
" " 1925	" " "	72	" " " 71 " "
" " 1926	" " "	303	" " " 208 " "
" " 1927	" " "	793	" " " 548 " "
" " 1928	" " "	867	" " " 773 " "

Ruch ten wzrasta, jak widzimy, w znacznej progresji.

Równorzędnie z rozwojem portu wzmaga się także ruch handlowy i przemysłowy w całym mieście Gdyni, powodując wielki przyływ mieszkańców.

Przyływ ten przedstawia się następująco:

w roku 1920	mieszkało w Gdyni	2500	osób
" " 1927	" na 1.6. już "	13780	"
" " 1928	" " 1.11 " "	22011	"

Przeciętnie przybywa miesięcznie do Gdyni 700 osób, szukających tutaj pracy i pomieszczenia.

Równocześnie jednak ruch budowlany nie rozwija się w tym samym stopniu, tak, że nie może zaspokoić potrzeb 80% mieszkańców.

Ruch ten przedstawia się bowiem, jak następuje:

w r. 1924	wybud. w Gdyni	18	domów o	72	izbach
" " 1925	" " "	15	" " "	120	" "
" " 1926	" " "	48	" " "	421	" "
" " 1927	" " "	89	" " "	1246	" "
" " 1928	" " "	93	" " "	1900	" "
	Razem	263	domy o	3759	izbach

W ciągu roku 1928 wydano na wznoszenie różnych budowli 290 pozwoleń, w czym przeważały budowle publiczne, handlowe i t. p.

Jeżeli do liczby tej końcowej dodamy kilkanaście domów, które już w Gdyni dawniej istniały, a które w znacznej części do dzisiejszego dnia zburzono, a doliczymy izby domów niewykończonych, to dojdziemy do wniosku, że przeszło 22.000 mieszkańców musi się mieścić w około 4000 izb czyli, że na jedną izbę przypadałoby 5,5 osoby. Naturalnym wynikiem tego jest ten smutny objaw, że większość mieszkańców Gdyni możemy nazwać bezdomnymi, i to w pierwszej linii wielką masę robotników, następnie urzędników i t. p.

Jeżeli zatem porównamy z rozwojem portu i wielkim przyływem ludności do Gdyni rozwój samego miasta, to zauważymy, że rozwój miasta nie idzie równo-

„KOOPERACJA ROLNA”

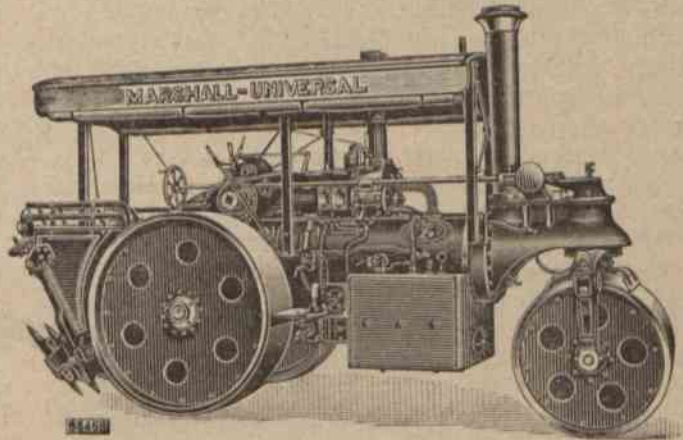
Warszawa, Kopernika 30. Telefony: 141-14, 97-85, 94-94.

Zaopatruje po cenach konkurencyjnych POWIATOWE ZARZĄDY DROGOWE w różne typy ropowych i parowych szosowych walców wszechświatowej fabryki: „MARSHALL, SONS Co LTD”, w Gainsborough, ANGLJA.

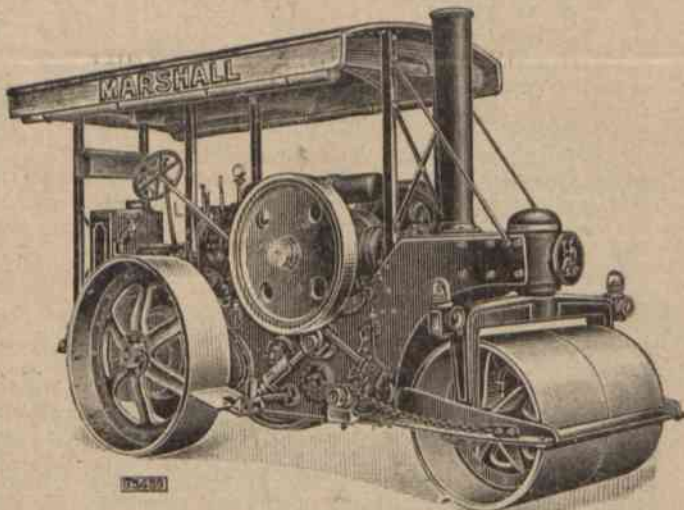
Przytem: dostarcza natychmiast po otrzymaniu zamówienia i udziela wyjątkowo długoterminowy kredyt z możliwością niepoblerania zaliczek.

Walce „MARSHALL” wykonane są podług najnowszych wymagań techniki drogowej, zbudowane — z najwyższych gatunków materiałów i pod względem zużycia paliwa, wody i smarów są najbardziej oszczędne.

Roczna gwarancja!
Zamienne części stale na składzie!
Lotna kontrola techniczna!

Uniwersalny walec parowy 8 ton.

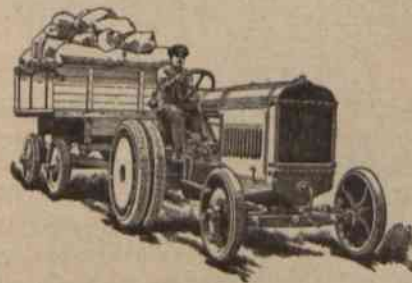
Motorowy walec 6, 8, 10, 12, 14 ton.

Motorowe walce poza innymi zaletami posiadają: Elektryczny starter, elektryczne oświetlenie, wysoki stopień ugniatania jezdni i oszczędność w zużyciu paliwa. Uruchomienie walca następuje w ciągu 5 sekund. Koło pasowe do napędu pomocniczych maszyn.

Zalety uniwersalnego walca parowego:

1. Najwyższa oszczędność w zużyciu paliwa.
2. Dostosowanie walca za pomocą specjalnego mechanizmu do dowolnego profilu drogi.
3. Możliwość obciążenia do żądanej wagi.
4. Trybowy mechanizm kierowniczy.
5. Specjalne patentowane palenisko.
6. Czterowalowy dyferencjał.
7. Zamienne dymnica kotła i specjalna konstrukcja kół.

Pozatem UNIWERSALNY WALEC w zupełności nadaje się do ugniatania asfaltowych jezdni, macadamowych i innych.

TRAKTOR
„Mc CORMICK
DEERING”
fabr: „INTERNATIONAL
HARVESTER
COMPANY”.

„KOOPERACJA ROLNA” dostarcza światowej sławy rolnicze i przemysłowe traktory „Mc CORMICK DEERING” do przewozu wszelkiego rodzaju materiałów drogowych, napędu różnych pomocniczych maszyn i pracy ze sprzężonymi najlepszymi równaczami amerykańskimi fabryki: „GILBERT”.

Szczegółowe opisy i rysunki Walców, Traktorów i Równaczy na żądanie!
W celu udzielenia szczegółowych informacji delegujemy bez żadnego zobowiązania ze strony nabywców specjalistów inżynierów.

rzędnie z rozwojem portu i przyływem ludności. Rozbudowa miasta Gdyni posuwa się więc w tempie za powolnym.

Skutek wymienionej współmierności jest fatalny:

a) Drożyzna mieszkań z powodu przyływu ludności utrzymuje się na niebywałym poziomie, który przekracza znacznie średnią normę w innych, nawet najdroższych ośrodkach Polski.

Przeciętnie bowiem cena za jeden pokój przekracza 100 zł., mieszkanie 4 - pokojowe kosztuje zatem zł. 400—600. —

b) Pozatem minimum 80% ludności, nie mogąc znaleźć pomieszczenia w Gdyni, szuka ujścia na terytorjum Wolnego Miasta Gdańska, co w konsekwencji nietylko szkodzi rozwojowi miasta Gdyni, ale także przyczynia się przez wywóz zarobków na obce terytorjum do znacznego pogorszenia naszego bilansu płatniczego.

Jak zaznaczyliśmy już uprzednio, chociaż niewspółmiernie do rozwoju portu, oraz wzrostu ludności, jednakże mimo to ruch budowlany w Gdyni rozwijał się w ostatnich dwóch latach w szybkim tempie (jeżeli chodzi o cyfry bezwzględne).

W dużej mierze do tego przyczyniły się ustawy o rozbudowie miast oraz specjalna ustawa o rozbudowie Gdyni z dn. 1.6 1927 r. (Dz. 51/27). W związku bowiem z powyższą ustawą rozpoczęła się działalność finansowa Rządu, za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego, w formie taniego kredytu budowlanego.

Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił w latach 1927/8 pożyczek budowlanych w Gdyni na zł. 6.711.400. Za kwotę tę finansowano 89 budynków o 620 mieszkańach i 1948 izbach, których koszt budowy wynosił ca. 11 milionów zł. Bank udzielał zatem pożyczek w wysokości przeciętnie 66% kosztów budowy. Biorąc zaś pod uwagę ogólny koszt wszystkich w ostatnich dwóch latach wybudowanych w Gdyni 182 domów, który wynosił 22,5

miliona złotych, to Bank Gospodarstwa Krajowego, udzielając pożyczek budowlanych w tych latach na sumę zł. 6.711.400 — finansował ogólny ruch zaledwie w 30%.

Z chwilą wyczerpania kontyngentu z roku 1928, ruch budowlany w Gdyni zupełnie zamarł, i obecnie posiadamy około 30 domów rozpoczętych, a nieukończonych z powodu wstrzymania budowy.

Mając na myśli rozwój gospodarczy całej Polski, który równocześnie musi się zwiększać z rozwojem naszego handlu zamorskiego, a który zależny jest nietylko od rozwoju samego portu, ale i w znacznej mierze od rozwoju miasta, kulturalnych jego urządzeń, a przede wszystkim dostatecznej liczby domów mieszkalnych, mogących pomieścić naturalny przyływ ludności — zachodzi potrzeba stworzenia pomyślniejszych warunków dla rozbudowy, w czym poważną rolę odegra również bardziej śpieszne urządzenie ulic, placów, hal targowych, kolonij robotniczych i zakładów użyteczności publicznej.

A zatem ogólne dane co do stanu ruchu budowlanego przedstawiają się jak następuje:

Ogólna ilość domów zbudowanych w latach 1925, 1926, 1927, 1928	263
Ogólna ilość izb mieszkalnych i kuchni uzyskanych w powyższych latach	3795
Koszty budowy 1 m. ³	65 zł.
Ogólna ilość budowli nieukończonych	59
Ogólna ilość budowli wzniesionych przez:	
a) gminę	7
b) spółdzielnie	12
c) instytucje społeczne i humanitarne	2
d) osoby prywatne	242
Ogólna ilość brakujących mieszkań około	7,000
Ogólna ilość nieposiadających mieszkań, lub dojeżdżających z okolic	12,000
W czem robotników	6,000.

Z GMIN

Z M. CZĘSTOCHOWY. Staraniem miejskiego wydziału zdrowia zaprowadzono w Częstochowie pasteryzację mleka i uruchomiono stację opieki nad matką i dzieckiem. Stacja ta ma wielkie znaczenie na terenie Częstochowy, gdyż 60 proc. zatrudnionych w przemyśle częstochowskim stanowią kobiety.

BUDŻET MIASTA KALISZA. Rada miejska zatwierdziła budżet miasta w następujących pozycjach: rozchód na administrację wynosi ogólnie 762.223 zł., w tem ważniejsze wydatki: uposażenie członków magistratu — 65.115 zł., uposażenie personelu stałego 485.218 zł., świadczenia specjalne 11.262 zł., remuneracja i zapomogi 18.000 zł., i inne. Spłata długów wynosi sumę 365.916 zł., samych procentów od pożyczek miasto płaci 145.509 zł.

SZKOLNICTWO POWSZECHNE. W Kaliszu istnieje 9 budynków szkolnych dla użytku szkół powszechnych, w tej liczbie 5 własnych zabudowań, a czte-

ry w wynajętych budynkach. Ogółem jest 160 oddziałów. Dzieci, uczęszczających do szkół 5800, nauczycieli 125, kierowników szkół 9, lekarzy szkolnych 6. Na szkolnictwo powszechne miasto wydaje blisko pół miliona złotych; w tej sumie główną pozycję stanowi 132.720 zł. na miejską szkołę zawodowo - dokszałcującą, oprócz tego przeznaczono 10.500 zł. na stypendja akademickie (6 stypendjów dla akademików chrześcijan, 2 stypendja dla żydów i 2 dla uczniów seminarjum — każde po 750 zł.).

BUDŻET M. BIELSKA. Dnia 20.III r. b. rozpoczęła Rada gminna m. Bielska obrady nad preliminarzem budżetu na rok administracyjny 1929/30, którego przedyskutowanie i przyjęcie zapewniło 3 posiedzenia z rzędu. Przedłożony do zatwierdzenia budżet jest aktywnym, gdyż wykazuje tak w dochodach jak i wydatkach równą kwotę 3.475.640 zł., w porównaniu zaś z budżetem roku ubiegłego, wykazuje znaczną, bo 10% podwyżkę, co dobrze świadczy o rozwojowej gospodarce miasta. Preliminarzem nie objęte są tak wielkie i kosz-

tówne dzieła, jak budowa strażnicy ogniowej i wodociągowej zapory wodnej w dolinie Luizy.

Z RADY MIEJSKIEJ M. WŁOCŁAWKA. Na posiedzeniu, odbytem 18.III r. b. Rada Miejska na wniosek Magistratu jednogłośnie uchwaliła upoważnić Magistrat do zaciągnięcia w Banku Gospodarstwa Krajowego pożyczki krótkoterminowej w sumie trzysta tysięcy złotych na poczet mającej być przyznaną długoterminowej pożyczki konwersyjnej na spłatę zobowiązań krótkoterminowych; do ustalenia wszelkich warunków pożyczki i przyjęcia zobowiązań z pożyczką związanych, jak również do udzielania gwarancji hipotecznych, wekslowych i innych — w/g swego uznania; do przeprowa-

dzenia wszelkich czynności prawnych z pożyczką związanych oraz do późniejszego skonwertowania pożyczki na długoterminową.

Z RADY PRZYBOCZNEJ M. LWOWA. Na ostatnim posiedzeniu załatwiono sprawę budżetu nadzwyczajnego na r. 1929/30, wynoszącego 30 milj. zł., przeznaczonych na budowę tanich mieszkań, hal targowych, nowych szkół, inwestycyji w przedsiębiorstwach komunalnych, uporządkowanie dróg, budowli miejskich, spłat zaciągniętych krótkoterminowych długów. Budżet ten znajdzie pokrycie w zaciągnięciu się mającej długoterminowej pożyczce w sumie 4 milj. dol., które miasto ma otrzymać w komitecie rozbudowy i w Banku rolnym.

Wiadomości gospodarcze

ROLA SPÓŁDZIELCZOŚCI POLSKIEJ.

Polski handel zagraniczny znajduje się wciąż w stanie bardzo niezdrowym. Eksport polski jest wybitnie bierny, zamiast być eksportem czynnym.

Eksport czynny, t. j. sprzedaż towarów eksportowanych bezpośrednio w kraju importującym, a nie importerem zagranicznym lub ich agentom w kraju, ma pierwszorzędne znaczenie dla kraju eksportującego. Przedewszystkiem pozostawia mu całkowitą samodzielność w jego polityce eksportowej i pozwala wybierać najlepsze rynki zbytu. Następnie pozostawia zysk eksportowy w rękach krajowego eksportera. Wreszcie rozszerza widnokręgi gospodarcze krajowej wytwórczości i wymiany, ucząc je orientować się dokładnie w procesach ekonomicznych, zachodzących na rynkach całego świata.

Niestety, eksport polski w przeważającej swej części jest eksportem biernym. Znawcy odpowiednich dziedzin życia gospodarczego obliczają, iż 70% naszego zboża zakupywane bywa na naszych rynkach przez importerów zagranicznych. Przy żywym bydłe i trzodzie procent ten dochodzi do 80%. Niewiele lepiej sprawa przedstawia się dla jaj.

Rozpatrując tę dziedzinę naszego życia gospodarczego, łatwo możemy stwierdzić, jak pożyteczną rolę może odegrać spółdzielczość polska. Organizacje spółdzielcze, nawiązując stosunki z pokrewnymi organizacjami zagranicą, docierają ze swym eksportem bezpośrednio do zorganizowanego konsumenta zagranicznego. Dla ułatwienia tych stosunków powstała przy Międzynarodowym Związku Spółdzielczym w Londynie organizacja pod nazwą „Międzynarodowa Hurtownia Spółdzielcza”, która periodycznie ogłasza listę produktów potrzebnych organizacjom spółdzielczym danego kraju oraz produktów posiadanych przez nią na zbyt.

Charakterystyczne liczby wykazuje w kierunku ustawicznego wzrostu eksportu czynnego eksport Związku Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej, który w 1927 r. wywiózł towarów za 3195 tysięcy złotych, a mianowicie: mebli giętych za 1677 tys. zł., jaj za 1497 tys. zł. i różnych towarów za 21 tys. zł.

Wzrost prowadzonego przez ten Związek eksportu bezpośredniego, t. j. sprzedaży na miejscu w krajach importujących, w procentach przedstawia się, jak następuje:

	1926 r.	1927 r.	1928 r.
Meble gięte	100%	100%	100%
Jaja	4,09%	13,68%	42,39%

POWODZENIE KURSÓW SPÓŁDZIELCZYCH.

Jedną z najpopularniejszych form uzupełnienia wykształcenia przez dorosłych są tak rozpowszechnione na Zachodzie i w Ameryce kursy korespondencyjne. Również i w Polsce znajdują one podatny grunt dla rozwoju. Najlepszym przykładem są Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne, zorganizowane przez Związek Spółdzielni Spożywców R. P. (Warszawa, ul. Grażyny 13). Z Kursów tych korzysta 472 osoby, co w stosunku do zatrudnionych

w związkowych spółdzielniach spożywców 4.128 pracowników wynosi 11,4%. Program Kursów obejmuje całokształt zagadnień teoretycznych i praktycznych, odnoszących się do pracy spółdzielczej.

O REZERWY NABIAŁOWE.

W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych odbyła się Konferencja informacyjno - przygotowawcza w sprawie realizacji rezerw nabiałowych dla kilku większych miast oraz okręgów przemysłowych. Rezerwy te zostały zainicjowane, jako tymczasowy środek mający na celu — na przeciąg kilku lat zmniejszyć nadmierne wahania cen tych artykułów oraz zapewnić stałą ich podaż na wspomnianych rynkach przez utworzenie odpowiednich zapasów przejściowych.

Wobec tego, że ze strony przedstawicieli spółdzielni mleczarskich i jajczarskich podniesiono trudności techniczne, jakie się nasuwają przy tworzeniu rezerw oraz wobec ograniczonej liczby niezbędnych w tym celu urządzeń chłodniczych — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zaleciło przedstawicielom władz z poszczególnych ośrodków — wypracowanie planu realizacji rezerw nabiałowych na ich terenach przy ścisłej współpracy z samorządami i organizacjami spółdzielczymi. Plan ma być wykonany w ciągu 2-ech tygodni. (Arol.).

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 3.IV. 1929).

1 dol. St. Zjedn. =	8,88 — 8,92 zł.
100 frank. szwajc. =	172 — 171,13 zł.
1 funt szterl. =	43,39 — 43,17 zł.
100 frank. franc. =	34,94 — 34,76 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 26. III. 1929 r.: Warszawa:

Zyto	35,50 — 36 zł.
Pszenica	50 — 50,50 zł.
Jęczmień	36,5 — 35 zł.
Owies	37 — 38 zł.

NABIAŁ.

W dn. 24. III. 1929 r.: Warszawa:

Mleko niezbiernane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,50 zł.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 6,00 zł. mleczarskie deserowe II gat. 5,40 zł.; mleczarskie solone 5,60 zł. oselkowe 4,8 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 15% mniej cen detalicznych.

Jaja świeże za skrzynię (24 kopy) 280 zł.

Jaja świeże za sztukę 0,24 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Urząd gm. Kluczewsko zapytuje:

czy przepisy rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22/III 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. Ust. Nr. 36, poz. 342) mają również zastosowanie przy egzekucji podatków skarbowych od właścian przez wójta gminy w myśl jeszcze obowiązujących przepisów ustaw rosyjskich oraz wszelkich danin komunalnych, tak na rzecz pow. zw. kom. jak i gmin wiejskich, a w szczególności art. 54 — 56 włącznie, jak również wszelkich należności z wyroków sądowych.

Odpowiedź: Zarówno art. 56, jak i art. 24 pod lit. a. wymienionego w nagłówku rozporządzenia wyraźnie stwierdza, że rozporządzenie to nie dotyczy wcale dziedziny danin publicznych, t. j. wszelkich podatków zarówno państwowych, jak i samorządowych.

Dotyczy natomiast to rozporządzenie egzekucji wyroków sądowych, co wyraźnie stwierdza art. 59 rozporządzenia.

2. Pytanie: P. Jan Prucnal, pom. sekr. gminy, zapytuje:

czy od gruntów państwowych, położonych na terenie gminy, może być wymierzony samoistny podatek gminny za rok ubiegły (chodzi bowiem o wymierzenie podatku samoistnego gm. za 1927 r.) i jeśli można to uczynić, jak należy w tym wypadku postąpić.

Odpowiedź: Zagadnienie powyższe nie jest dostatecznie uregulowane w obowiązującym ustawodawstwie.

Nie ulega wątpliwości, że w powyższym wypadku nie można wymierzać podatku za r. 1927, jeżeli w tymże roku gmina nie miała prawomocnie wprowadzonego statutu podatku od gruntów państwowych; wynika to z postanowień art. 40 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Jeżeliby więc gmina statut taki uchwaliła dopiero w r. 1928, to — chociaż ustawowo prawo do poboru takiego podatku istniało dla niej już od r. 1923 — może to swoje prawo realizować dopiero od r. 1928.

Brak jednakże przepisów, któreby dawały wyraźne wskazówki co do tego, czy gmina może obecnie wymie-

rzyć podatek za rok ubiegły, jeśli w tym ubiegłym roku posiadała prawomocny statut, a z tych lub innych powodów zaniedbała wymierzyć podatek, na statucie tym oparty. Dotyka tej kwestji M-stwo Spr. Wewn. w okólniku z dn. 17.V 1927 r. Nr. 112, a z wyjaśnień jego (obacz p. 5) wynikałoby, że po upływie roku budżetowego na tenże rok nie można wymierzać podatku. Jednakże, wobec zaznaczonego wyżej braku wyraźnych w tym względzie przepisów ustawowych, można w tym względzie stanąć także na innym stanowisku; w szczególności — w myśl ogólnych zasad prawnych — można również dojść do wniosku, że prawo związku komunalnego do wymiaru podatku w wypadku, gdy był należycie wprowadzony statut tego podatku, ekspirować może jedynie skutek zadawnienia. W b. zaborze pruskim np., jeżeli podatnik, wbrew przepisom ustawy lub statutu podatkowego, pominięty został przy wymiarze podatku, przyczem nie było z jego strony karalnego uchylecia się od podatku, gmina traci prawo upomnienia się o ten podatek po upływie 3 lat obrachunkowych (§ 84 ustawy o Daninach Komunalnych). Ponieważ w b. dzielnicy rosyjskiej brak takiego ogólnego przepisu o przedawnieniu się prawa wymiaru podatku, można stanąć na stanowisku, że przedawnienia wogóle niema, że więc podatek ten można wymierzyć za lata ubiegłe.

Byłoby pożądanem, aby sprawa tego rodzaju doszła przed forum N. T. A., któryby dał w tej mierze miarodajne rozstrzygnięcie.

H. i P.

Sprostowanie.

W sprawozdaniu z działalności „Zrzeszenia” zamieszczonym w Kalendarzu Samorządowym na 1929 r. na str. 263-iej błędnie podano obroty w dziale komisowym, które istotnie wynosiły w okrągłych tysiącach:

w roku 1926	Zł. 86.000.—
„ „ 1927	„ 529.000.—
„ „ 1928	„ 1.329.000.—

Wydawca: „Samorząd”. Spółka Wydawnicza.

Redaktor odp. Roman Grochowski.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD i CENTRALNE BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót teleg. Warszawa — Meljoracje.

O d d z i a ł y: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B.

Instytucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

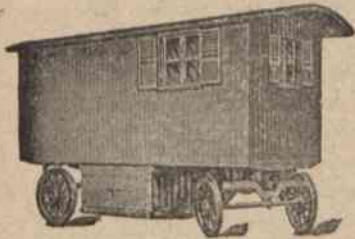
Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.

BUDUJMY POLSKĄ WIEŚ OGNIOTRWALE.

UDOSKONALONE MASZyny DO WYROBU

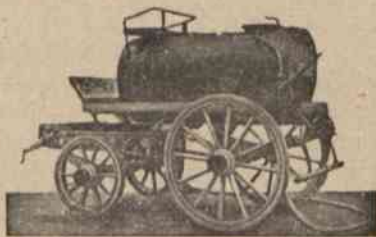
Dachówki cementowej,
Pustaków betonowych,
Cembrowin studziennych,
Słupów, Rur, Płyt
chodnikowych
z piasku i cementu

Betoniarki,
Wozy mieszkalne,
Beczkowozy do
polewania szosy

POLECA

FABRYKA MASZYN

RZEWUSKI i S-ka Sp. Akc.
WARSZAWA, ULICA ORDYNACKA № 7.

Czytelnicy!

Przy zakupach i zamówieniach
powołujcie się na ogłoszenia,
umieszczone w „Samorządzie”.

Drzewka, sadzonki do obsadzania
dróg i ulic

Drzewka i dziczki owocowe

Wierzbę Kaspijską

(Salix acutifolia) do zalesiania i utrwalania lotnych
piasków

Wierzbę Koszykarską

w różnych odmianach oraz

SADZONKI I NASIONA SOSNY BANKI

do zalesiania nieużytków.

POLECA:

Spółdzielnia Leśników w Warszawie

NOWY ŚWIAT 36 — TEL. 31-57.

Cenniki i oferty na żądanie.

Wydział Powiat. Sejmiku Białą - Podlaska
ogłasza

KONKURS

na stanowisko referenta podatkowego biura
Wydziału Powiatowego.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory
według VIII gr. plac urzędników państwowych
plus 15% dodatku komunalnego.

Warunki:

- 1) Obywatelstwo polskie,
- 2) Odpis świadectwa z dotychczasowej pracy,
- 3) Gruntowna znajomość buchalterji i Ustaw w sprawie podatków samorządowych i państwowych,
- 4) Przynajmniej trzyletnia praca w dziale podatkowym,
- 5) Świadectwo ukończenia szkoły średniej,
- 6) Własnoręcznie napisany życiorys,
- 7) Referencje dwóch osób znanych względnie instytucji,
- 8) Okres próbny jeden rok.

Oferty składać do biura Wydziału Powiatowego do dnia 1 maja 1929 r.

Posada do objęcia od zaraz.

Oferty nieuwzględnione pozostają bez odpowiedzi.

☞ Sekretarz Sejmiku
(—) Wacław Brzeziński

Przewodniczący Wydziału
Starosta (—) Ignacy Bobek.

Wydział Powiatowy Sejmiku Białskiego
ogłasza **KONKURS**

na stanowisko Naczelnego Lekarza Szpitala św.
Karola Boromeusza w Białej Podlaskiej.

Do stanowiska tego są przywiązane pobory
według VI kat. plac urzędników państwowych
i 15% dodatku komunalnego oraz mieszkanie.

Od kandydatów wymagane są następujące
warunki:

- 1) Obywatelstwo polskie,
- 2) Ukończone studja zawodowe. Prócz tego na stanowisko kierownika Szpitala wymagana jest conajmniej 5-io letnia praktyka szpitalna, wybitna znajomość chirurgji, położnictwa, oraz ginekologji.
- 3) Nieprzekroczony wiek 45 lat,
- 4) Pozwolenie na wykonanie praktyki lekarskiej,
- 5) Świadectwo zdrowia,
- 6) Życiorys własnoręcznie napisany, resztę warunków do omówienia na miejscu.

Oferty składać w biurze Wydziału Powiatowego do dnia 1 maja b. r.

Posada do objęcia od dnia 15 maja 1929 r.
Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

P. O. Naczelnego Lekarza Przewodniczący Wydziału
(—) Dr. Feliks Dragan Starosta (—) Ignacy Bobek

**Komunalna Kasa Oszczędności powiatu
Sokołów-Podlaski**

ogłasza

KONKURS

na stanowisko **Dyrektora Kasy** z uposażeniem zależnie od kwalifikacji i umowy w/g VIII—VII grupy uposażeniowej urzędników państwowych + 15% dodatku komunalnego.

Od kandydatów wymagane są:

- a) wykształcenie conajmniej średnie handlowe i kilkoletnia praktyka na samodzielnym stanowisku w instytucjach finansowych (Pożądana jest znajomość spraw o charakterze społeczno-rolniczym),
- b) obywatelstwo polskie,
- c) nieprzekroczony wiek 45 lat.

Posada do objęcia od 1 maja 1929 r.

Oferty z życiorysem i odpisami świadectw należy składać do Przewodniczącego Rady Nadzorczej Kasy do dnia 15 kwietnia 1929 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Rady Nadzorczej
Komunalnej Kasy Oszczędności w Sokołowie-Podlaskim
Starosta: (—) *Chyliński*

**Wydział Powiatowy Sejmiku powiatu
Sokołowskiego**

ogłasza

KONKURS

na posadę technika drogowego z uposażeniem w zależności od kwalifikacji według IX — VIII stopnia plac urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym z zastrzeżeniem 3 miesięcznej próby.

Warunki:

- 1) Obywatelstwo Polskie,
- 2) Przynajmniej 2-u letnia praktyka z konserwacji dróg gruntowych i budowy dróg bitych i ulepszonych sposobem amerykańskim,
- 3) Studja średnie techniczne.

Podania z własnoręcznie napisanym życiorysem wraz z odpisami świadectw należy nadsyłać do Przewodniczącego Wydziału Powiatowego w Sokołowie do dnia 20 kwietnia r. b.

Posada do objęcia od 1 maja r. b.

Podania nieuwzględnione zostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) *Chyliński*

**Wydział Powiatowy Sejmiku
Ciechanowskiego**

ogłasza

KONKURS

na posadę architekta powiatowego z poborami w/g VI st. pl. urzęd. państw. z 15% dodatkiem komunalnym, lub w/g umowy.

Od kandydata wymagane jest wyższe wykształcenie fachowe, zakończone przepisaniem egzaminami.

Podania z odpisami świadectw, poświadczeniem obywatelstwa polskiego, świadectwami poprzedniej służby, własnoręcznie napisanym życiorysem i powołaniem się na referencję osób wiarygodnych należy nadsyłać do Wydziału Powiatowego do dnia 25 IV. 29 r.

Posada do objęcia od dnia 1. V. 1929 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Powiatowy:
(—) *W. Pałczyński.*

Urząd gminy Horodło, powiatu Hrubieszowskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowisko oglądacza bydła i mięsa i równocześnie kapelmistrza orkiestry dętej (w jednej osobie).

Uposażenie — zależnie od kwalifikacji od XII do X stopnia plac urzędników państwowych plus 15% dodatku komunalnego.

Podania wraz z odpisami świadectw należy nadsyłać do Urzędu gminy Horodło do dnia 15 maja 1929 r.

Posada do objęcia od zaraz.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Sekretarz gminy:
(*J. Małas.*)

Wójt gminy.
(*Sajkewicz.*)

Wydział Powiatowy w Brzezinach Łódzkich

rozpisuje niniejszem

KONKURS

na stanowisko Sejmikowego Lekarza Weterynaryjnego z siedzibą w Brzezinach łódzkich.

Warunki:

- 1) nieprzekroczony 45 rok życia,
- 2) dyplom lekarza weter., uzyskany na jednej z polskich wyższych uczelni,
- 3) poświadczenie obywatelstwa,
- 4) „ .. dotychczasowej (ewent.) praktyki,
- 5) własnoręcznie napisany życiorys.

Do powyższego stanowiska przypisane są pobyty wg. VII st. sł. szczebel b + 15% dodatków komunalny. Po roku zadawalającej służby może nastąpić ewentualna stabilizacja.

Podania udokumentowane należy kierować pod wyżej podanym adresem do dnia 24 kwietnia r. b. Posada do objęcia z dniem 1-ym maja 1929 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) *Sz. Tułcki.*

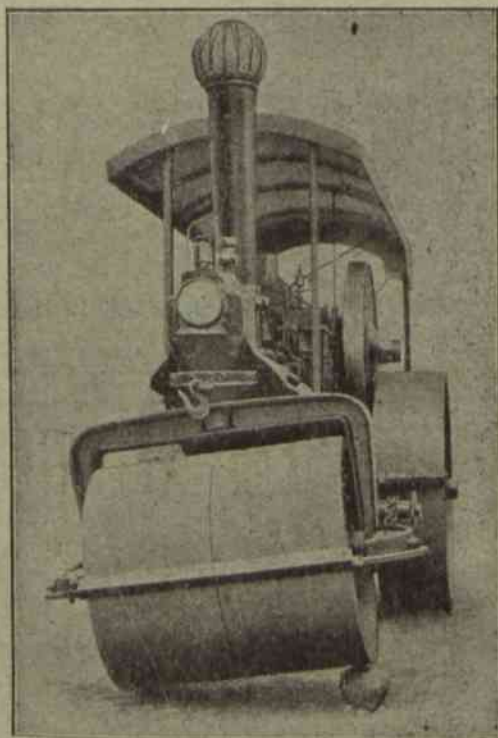
OGŁOSZENIE

Mając zamiar wybudowania rzeźni w mieście Rudzie Pabjanickiej, Magistrat prosi firmy zainteresowane o składanie wstępnych ofert na budowę, podając cenę za 1 metr.³ budowy wraz z kompletnym urządzeniem i chłodnią, licząc wydajność rzeźni na 50,000 ludności. Równocześnie Magistrat prosi o podanie warunków sfinansowania budowli.

Termin do składania ofert do 15 maja 1929 roku.

Burmistrz
Miasta Rudy Pabjanickiej

(podpis nieczytelny)

WALCE SZOSOWE PAROWE MOTOROWE i KONNE

FIRM

KRAJOWYCH i ZAGRANICZNYCH

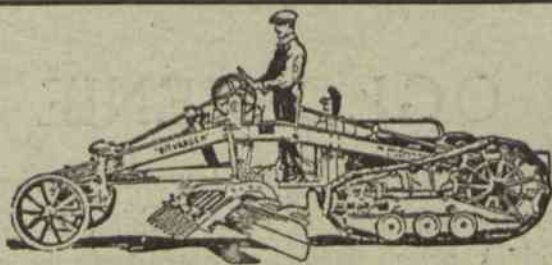
DOSTARCZA

NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH

ZRZESZENIE SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

W WARSZAWIE, ul. DOBRA 28.

czas. 13458/11/14

RÓWNACZ DROGOWY „BITVARGEN“
WSZELKIE MASZYNY DROGOWE
NILS BARRÉN Sp. z o. o.
Warszawa, Kopernika 13, tel. 52-05.

Urząd gminy Tczów, poczta Zwoleń
ogłasza **KONKURS**

na stanowisko Pisarza gminy Tczów.
Do stanowiska tego przywiązane są pobo-
ry wg. X stopnia służbowego + mieszkanie,
opał i światło.

Podania należy składać do 15 kwietnia
1929 r. Podania nieuwzględnione pozostaną
bez odpowiedzi.

Wójt gminy (podpis nieczytelny)
Pisarz gminy (—) B. Hofman.

Firma istnieje 36 lat.

16 złotych medali na wystawach krajowych i wszechświatowych.

KASY PANCERNE STALO-BETONOWE

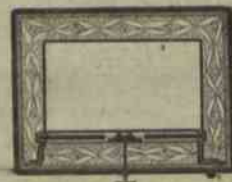
**Absolutnie odporne na włamanie, prucie
i przepalanie**

Drzwi skarbcowe

Szafy żelazne

Kasety do muru

Kasetki i skarbonki oszczędności

P O L E C A

S. ZWIERZCHOWSKI i S^{ka}

w Warszawie,

Fabr.: Strzelecka 30/32. — Skład fabryczny: Warecka 9, tel. 122-97 i 121-57.

CENTRALA HANDLOWA SPÓŁDZIELNI POLSKICH

w Warszawie, ul. Jasna № 8.

telefony 217-51 i 429-81, konto przekazowe w P. K. O. № 16455.

P O L E C A:

R O W E R Y

marki „CEHASPOL“ solidnej budowy, wytrzymałe na bezdroża,
męskie szosowe po Zł. 320.—
damskie „ Zł. 330.—

dla p. Urzędników i Pracowników Instytucji Komunalnych i Samorządowych ze splatami na raty miesięcznie po Zł. 25.—
za poręczeniem Instytucji Komunalnej, względnie Władz Przełożonych po wpłaceniu zadatku po Zł. 100.— na rower.